

2014. október

Jelenségnaptár

HOLDFÁZISOK

Október 1.	19:32 UT	első negyed
Október 8.	10:51 UT	telehold
Október 15.	19:12 UT	utolsó negyed
Október 23.	21:57 UT	újhold
Október 31.	02:48 UT	első negyed

A bolygók láthatósága

Merkúr: A hónap nagyobb részében megfigyelésre alkalmatlan helyzetben van. 16-án első együttállásban van a Nappal. 20-án már megkísérelhető felkeresése napkelte előtt a délkeleti horizont közelében, ekkor fél órával kel a Nap előtt. Láthatósága gyorsan javul, a hónap végén már egy és háromnegyed órával kel korábban központi csillagunknál, újra nagyszerű alkalmat adva a hajnali megfigyelésére.

Vénusz: A hónap első napjaiban még kereshető napkelte előtt a keleti horizonton, 1-jén még bő fél órával kel a Nap előtt. Ezután belevész a napkelte fényébe, és csak novemberben tér vissza az esti égbolton. 25-én felső együttállásban van a Nappal. Fényessége $-3,9^m$ -ról $-4,0^m$ -ra nő, átmérője $9,8''$ -ről $9,7''$ -re csökken, fázisa $0,99$ -ről $0,999$ -re nő.

Mars: Előretartó mozgást végez az Ophiuchus, majd a Sagittarius csillagképben. Késő este nyugszik, továbbra is az esti órákban látszik a délnyugati égen. Fényessége $0,8^m$ -ról $0,9^m$ -ra, látszó átmérője $6,1''$ -ről $5,6''$ -re csökken.

Jupiter: Előretartó mozgást végez a Cancer, majd 14-étől a Leo csillagképben. Éjfél után kel, az éjszaka második felében feltűnően látszik a délkeleti égen. Fényessége $-2,0^m$, átmérője $35''$.

Szaturnusz: Előretartó mozgást végez a Libra csillagképben. A hónap folyamán még kereshető az alkonyi ég alján, közel egy órával a Nap után nyugszik. Fényessége $0,6^m$, átmérője $15''$.

Uránusz: Egész éjszaka látható a Pisces csillagképben. 7-én szembenállásban van a Nappal.

Neptunusz: Az éjszaka első felében figyelhető meg az Aquarius csillagképben. Éjfél után nyugszik.

Kaposvári Zoltán

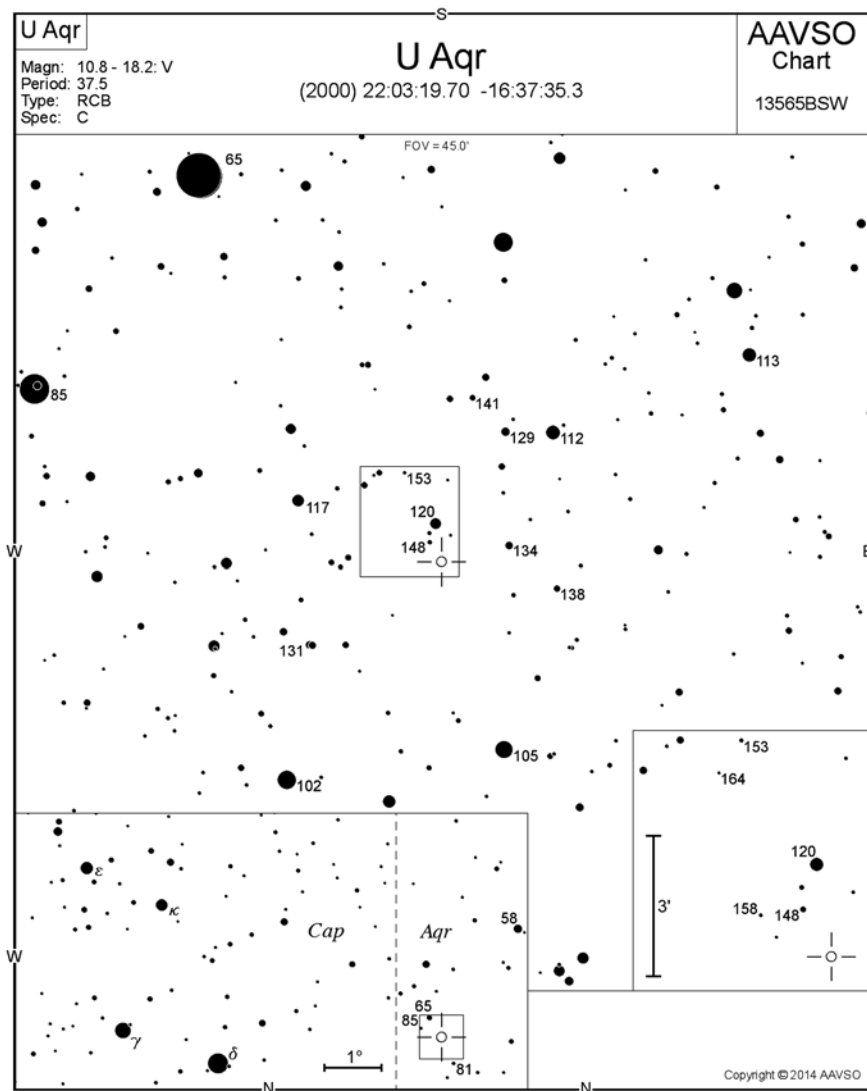
Az NGC 7814 GX Peg

Az α Pegasi (Markab) szomszédságában található spirálgalaxis éléről látható, fősíkját egy vékony porsáv szeli ketté. Rendkívül érdekes, szimmetrikus megjelenése miatt kapta az „Ívfény-galaxis” elnevezést a 40 millió fényév távol lévő csillagváros. Összfényessége 10,5 magnitúdó, kiterjedése kb. $5 \times 1,5$ ívprec. Az ovális derengést egész kis távcső is mutatja, a porsávhoz azonban nagy műszerre van szükség, pozitív hazai vizuális észlelésről nem is tudunk, ami említene ezt a részletet. Közeliében találjuk az NGC 7772 nyílthalmazt, vagy aszterizmust, amelyet 7 db 11–14 magnitúdós csillag alkot. A remélhetőleg derült októberi éjjeleken megéri mindkettőt felkeresni a kisebb vagy nagyobb távcsövek tulajdonosainak.

Sánta Gábor

A hónap változócsillaga: az U Aquarii

Az R Corone Borealis típusú változócsillagok hazai észleléseit bemutató cikkünkben (l. 38. o.) már ejtettünk néhány szót e ritka típus képviselői között is kuriózumnak számító U Aquariiról. Ez a változó meglehetősen déli fekvésű területen található, talán ezért is született viszonylag kevés hazai észlelés róla. Pedig a mellékelt keresőtérkép alapján, a Capricornus „szarva” segítségével

könnyű célpont lehet, az őszi-kora téli hónapok derült éjszakáin.

Legutóbbi hosszú, 2010-től nagyjából 2013 közepéig tartó minimumából (amely során 18 magnitúdó alá is halványodott) lassú emelkedésbe kezdett, amely jelenleg is tart.

Augusztus folyamán épp elhagyta a 13 magnitúdós sávot, így további nyomon követése, egészen 11 magnitúdó körüli maximumáig kisebb távcsövekkel is garantált sikerélményt nyújthat.

Bagó Balázs

Polaris Csillagvizsgáló ÓBUDA

Az MCSE közösségi csillagvizsgálója, a Polaris változatos programokkal várja az MCSE-tagokat és az érdeklődőket. Címünk: Budapest III., Laborc u. 2/c., <http://polaris.mcse.hu>, tel: (1) 240-7708, 06-70-548-9124. **MCSE-tagok számára programjaink ingyenesek.**

Távcsöves bemutató minden kedden, csütörtökön és szombaton sötétedéstől 22:30-ig. A belépődíj felnőtteknek 600 Ft, diákoknak, pedagógusoknak és nyugdíjasoknak 400 Ft.

Csoportokat (min. 15, max. 30 fő) előzetes egyeztetés alapján fogadunk.

Keddenként 18 órától MCSE-klub. Tagfelvétel, távcsöves tanácsadás, egyesületi programok megbeszélése.

Csütörtökönként 18 órától nyári ifjúsági szakkör 13–19 éveseknek, folyamatos jelentkezéssel.

Észlelőszakkör és tükörcsiszoló kör minden korosztály számára (részletes információk honlapunkon olvashatók). A szakköri foglalkozásokon való részvétel feltétele az MCSE-tagság.

Folyamatos tagfelvétel! Az esti bemutatók alkalmával – telefonos egyeztetés után napközben is – lehet intézni az MCSE-tagságot.

MCSE Hírlevél: Programjainkról tájékoztat hírlevelünk, melyre a www.mcse.hu jobb oldali sávjában található felületen lehet feliratkozni.

Helyi csoportjaink programjaiból

Helyi csoportjaink aktuális programjai megtalálhatók saját honlapjaikon is, a www.mcse.hu „Helyi csoportok” elnevezésű linkgyűjteményében.

Baja: Összejövetelek keddenként 16:30-tól 18:00-ig a Tóth Kálmán u. 19. alatti bemutató csillagvizsgálóban. Hegedűs Tibor +36-20-9370-042, baja@electra.bajaobs.hu.

Dunaújváros: Péntekenként 16:00–18:00 között összejövetelek a Munkás Művelődési Központban.

Eger: Kéthetente szakköri foglalkozás a Lícem Varázstornyában (Specula). Információk: egricsillagaszok.swhu.tk

Esztergom: A Technika Házában minden szerdán 18 órakor találkoznak a tagok.

Győr: Péntekenként páros héten napnyugtától bemutató a csillagvizsgálóban (Egyetem tér 1.).

Hajdúböszörmény: Minden hónap utolsó péntekjén 19 órától találkozó a Silye Gábor Művelődési Központban.

Kaposvár: Minden hónap első péntekjén 18 órakor találkozó a bányai Panoráma Panzióban.

Kiskun Csoport: Az aktuális havi programok a csoport honlapján: kiskun.mcse.hu, tel.: +36-30-248-8447

Kunszentmárton: Összejövetelek minden hónap utolsó szombatján 15 órától a József Attila Könyvtárban (Kossuth L. u. 2.).

Miskolc: Összejövetelek péntekenként 19 órától a Dr. Szabó Gyula Csillagvizsgálóban.

Paks: Összejövetel minden szerdán 18 órától az ESZI egyik osztálytermében, jó idő esetén az udvaron távcsövezés.

Pécs: Minden hétfőn 18 órakor találkoznak a helyi MCSE-tagok a Zsolnay Kulturális Negyed planetáriumának előadótermében.

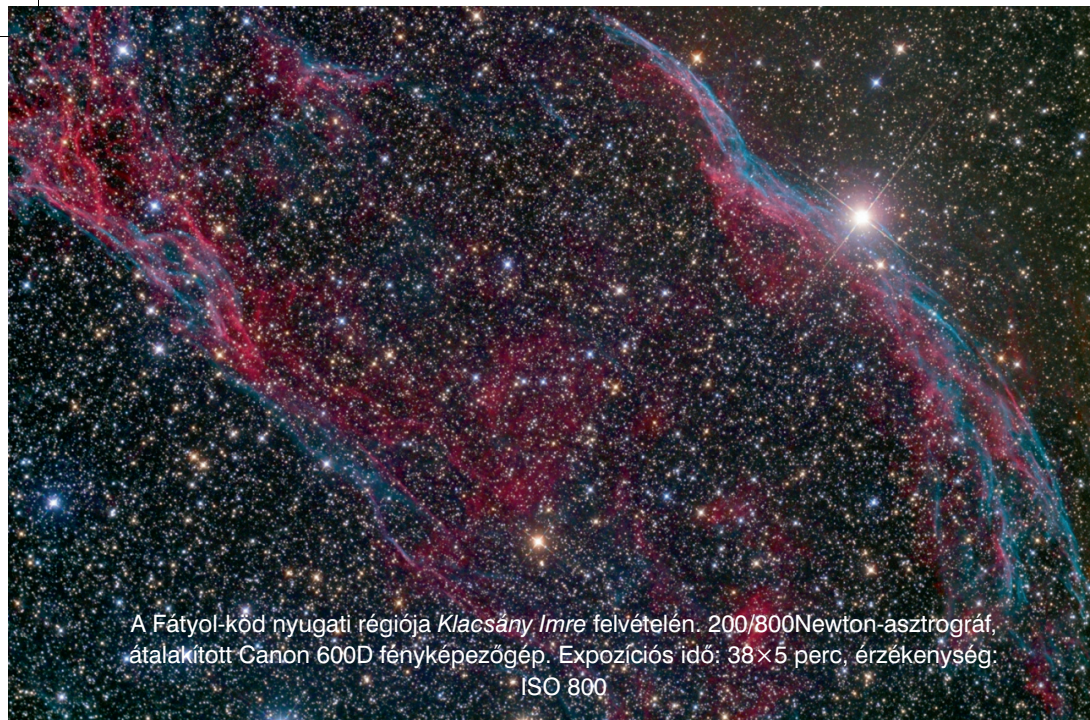
Szeged: Felvilágosítás Sánta Gábornál, melyeg@mcse.hu, tel.: +36-70-251-4513.

Tata: Foglalkozások péntekenként 18 órától a Posztoczky Károly Csillagvizsgálóban.

Tápiómente: Kiss Szabolcs, e-mail: achilles@freemail.hu

Zalaegerszeg: Felvilágosítás Csizmadia Szilárdnál, tel.: +36-70-283-5752, e-mail: zeta1@freemail.hu

A Fátyol-köd nyugati régiója *Klacsány Imre* felvételén. 200/800Newton-asztrógráf, átalakított Canon 600D fényképezőgép. Expozíciós idő: 38×5 perc, érzékenység: ISO 800

Éjszakai világító felhők 2014. július 4-én hajnalban. *Szabó Szabolcs Zsolt* felvétele a szolnoki toronyházból készült

Részlet a Vela szupernóva-maradványból: az NGC 2736, azaz a Ceruza-köd. *Tóth Gábor* felvétele 25 cm tükörátmérőjű Newton-asztrógráffal, Canon EOS 450D fényképezőgéppel, 51×360 másodperc expozícióval készült Namíbiából

A
H
Ó
N
A
P
A
S
Z
T
R
O
F
O
T
Ó
J
A

Éjszakai észlelőréteg Tarjánban. Szklenár Tamás felvétele a Meteor 2014 Távcsöves Találkozón készült, július 24-én